

رئیس کمیته ویژه کشمیر سنای پاکستان:

کشمیر بزرگ‌ترین زندان دنیاست

فرهاد گلزاری

پاکستان به عنوان همسایه شرقی ایران چند ماهی است که تحولات جدید را تجربه می‌کند. از یک سو درگیر پرونده کشمیر و منازعات همیشگی خود با هند است و از سوی دیگر چشمش به افغانستان است. افغانستانی که اسلام‌آباد در ادبیات سیاسی خودش آنجا را به عنوان عمق استراتژیک خود در نظر دارد و به دنبال آن است تا بتواند از نفوذ (سیاسی، اقتصادی، نظامی و امنیتی) دهلی در کابل جلوگیری کند. به همین جهت در مذاکرات صلح با طالبان نقش مهمی را برای خود در نظر گرفته است. در قضیه جامو و کشمیر همچنان شاهد کنشگری نرم اسلام‌آباد هستیم که البته دست‌بالا در محور حقوقی این پرونده رادارد. این در حالی است که اخیراً اعتراض‌هایی در اسلام‌آباد برای انتقاد به فساد مالی و اداری بر گزار شده که به چالش دیگر دولت فعلی پاکستان تبدیل شده است.

از سوی دیگر، نخست‌وزیر این کشور ماموریت میانجی‌گری میان ایران و عربستان را به عهده گرفته بود که شاهد رفت و آمد او به ریاض و تهران بودیم اما بسیاری

از تحلیلگران نتیجه این کنشگری را مثبت ارزیابی نکرده‌اند. برای روشن شدن و بررسی ابعاد این تحولات به گفت‌وگو با سنا تاور «سید فخر امام» نشستیم. او هم‌اکنون نماینده سنای پاکستان است و علاوه بر آن، ریاست کمیته ویژه کشمیر در سنا را به عهده دارد. دوران تحصیل خود را در کالج کلیفتون انگلیس گذرانده و پس از آن برای طی کردن مقطع فوق لیسانس وارد دانشگاه کالیفرنیا می‌شود. علاوه بر ریاست پارلمان پاکستان، در سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۸ رهبری اپوزیسیون در پارلمان را به عهده داشته است. فخر امام در گذشته عضو حزب مسلم لیگ (شاخه نواز) بوده ولی پس از مدتی به حزب تحریک انصاف (حزب حاکم فعلی) پیوست.

■ اخیراً شاهد تقسیم‌بندی جدید جامو و کشمیر و انتشار نقشه هند بودیم که واکنش‌های بسیار زیادی را در بر داشت. این اقدام طی چه فرآیندی صورت گرفت و اساساً وضعیت فعلی را چگونه باید ارزیابی کرد؟

حکومت هند بعد از لغو ماده ۳۷۰ قانون اساسی که از زمان «جوهر لعل نهرو» بنیان گذاشته شد، کشمیر را به دو بخش تقسیم کرد که منشأ این اقدام را باید پارلمان و دولت هند دانست و

بالتبع تمام این مسائل از سوی دولت هند خط‌دهی شده است. قطعاً انتشار نقشه‌ای که تجزیه کشمیر در آن صورت گرفته با هدایت و نظارت دولت حاکم بر دهلی انجام شده، اما مساله این است که سلسله اقدام‌هایی که از پنجم آگوست تا به امروز صورت گرفته دقیقاً خلاف قطعنامه سازمان ملل به حساب می‌آید. در جلسهای که در شورای امنیت با درخواست پاکستان برگزار شد، ابتدا چین و روسیه و سپس ایالات متحده، بریتانیا و فرانسه با محکوم کردن اقدام دولت هند، از موضع پاکستان حمایت کردند. همچنین در این جلسه بر قطعنامه‌ای که در سال ۱۹۴۷ تا ۱۹۶۰ در خصوص کشمیر صادر شده بود مجدداً حمایت و تأکید شد. به عبارتی دیگر اعضای حاضر در نشست شورای امنیت سازمان ملل این قطع‌نامه را حفظ کشمیر اعلام کردند و تأکید کردند که حق تعیین سرنوشت سیاسی باید با مردم این منطقه باشد.

■ آیا تقسیم‌بندی منطقه «لداخ» هم بر این اساس صورت گرفته است؟ معیار این تقسیم‌بندی چه بوده؟

موضوع «لداخ» مساله‌ای است که چین به عنوان یکی از طرفین دعوا در آن به شمار می‌رود و مرزهای مشترکی با این منطقه دارد. پکن بر قسمتی از لداخ ادعای مالکیت دارد و پس از اقدام‌های پنجم آگوست به شدت رویکرد هند را محکوم کرد. باید توجه داشت که اقدام‌های دهلی نونه تنها باعث واکنش

چین بلکه موجب فعال شدن کنشگری و اتخاذ مواضع از سوی سایر کشورها شد. هند تلاش دارد تا با جداسازی لداخ از جامو و کشمیر این منطقه را به صورت کامل تحت کنترل خود درآورد و به جای توجه به آرای مردم این منطقه، منافع و نظرات خود را عملیاتی کند. در مقابل، جامعه بین‌الملل به هیچ وجه این اقدام دهلی نورا را به رسمیت نشناخت و حتی شورای امنیت سازمان ملل پس از ۵۴ سال اقدام‌های اخیر دهلی را ماهر تایید نرود و به رسمیت نشناخته؛ چرا که معیار تقسیم‌بندی صرفاً نظر دولت هند بوده است.

■ دهلی نوا خیر اعلام کرده خواهان مذاکره دو جانبه با پاکستان بر سر مسائل کشمیر است. نگاه اسلام‌آباد به این موضوع چگونه است؟

حکومت هند هیچگاه به دنبال مذاکره و حل این مسئله نبوده، نیست و خواهد بود. دهلی فقط با استفاده از توان نظامی به اشغال این منطقه پرداخته و هیچ یک از کشورهای دنیای این اقدام را به رسمیت نمی‌شناسند. باید توجه داشت که ۹۰۰ هزار سرباز هندی در منطقه‌ای که تنها هشت میلیون جمعیت دارد، حضور دارند و نشان می‌دهد که در مقابل هر ۹ میلیون سرباز حضور دارد؛ این موضوع در هیچ نقطه‌ای از دنیای سابقه ندارد. بیش از ۱۰۰ هزار کشمیری کشته شدند که ثبت و ضبط این ارقام توسط سازمان‌های بین‌المللی صورت گرفته و مدارک موجود است. متأسفانه به ۱۳ هزار زن و دختر کشمیری توسط نیروهای هندی تجاوز شده و شکنجه به صورت مداوم و جاری ادامه دارد. برخی از آمارها نشان می‌دهد که حدود ۱۲ تا ۱۴ هزار نوجوان و جوان از این منطقه روده شدند و به مکان دیگری انتقال پیدا کردند که تمام مدارک آن موجود است. تمام اقدام‌ها در راستای تغییر آرایش قومی و نژادی منطقه کشمیر صورت گرفته و حتی دیده شده که طیفی از افراد غیر کشمیری از هند به این منطقه انتقال داده شده‌اند. ماده ۳۷ که بر اساس آن غیر کشمیری‌ها اجازه خرید زمین و املاک در این منطقه را نداشتند توسط هند ملغی شده و افراد دیگر که قادر به خرید آن هستند در این منطقه حضور پیدا کردند که این اقدام دقیقاً برای تغییر

زیست بوم این منطقه و با حضور افراد غیر کشمیری صورت می‌گیرد. وقت آن رسیده تا ملل متحد در مقابل این اقدامات واکنش نشان بدهند. کشوری که همیشه پاکستان را به حمایت از تروریسم متهم می‌کرد خود در حال ارتکاب تروریسم دولتی است. باید توجه داشت که هند سلسله اقدام‌های خود را به سمتی جهت‌دهی کرده که کشمیر به بزرگ‌ترین زندان دنیا تبدیل شده و شهروندان آن به دارو، غذا و حقوق اولیه خود دسترسی ندارند. در منطقه آسام حدود یک میلیون و ۹۰۰ هزار شهروند مسلمان را سلب تابعیت شدند. در سایر مناطق مسلمان‌نشین هم اقدامات مشابه در جریان است و این موفقه‌ها نشان می‌دهد که هند در حال ساخت یک طبقه اجتماعی پایین دست در منطقه کشمیر بر اساس سیاست‌های خودش است. به‌نظم مسودی و هند مست قدرت شده‌اند که باید توان پرداخت هزینه آن را داشته باشند.

■ موضع از تش و دولت پاکستان در مورد تحولات کشمیر چیست؟

در خصوص مسئله کشمیر دولت و ارتش پاکستان کاملاً در کنار یکدیگر ایستادند. هر دولتی که بر سر کار باشد، ارتش در کنار آن ایستاده است. در تاریخ ۲۷ و ۲۸ فوریه زمانی که هند سرباز حضور دارد؛ این موضوع در هیچ نقطه‌ای از دنیای سابقه ندارد. بیش از ۱۰۰ هزار کشمیری کشته شدند که ثبت و ضبط این ارقام توسط سازمان‌های بین‌المللی صورت گرفته و مدارک موجود است. متأسفانه به ۱۳ هزار زن و دختر کشمیری توسط نیروهای هندی تجاوز شده و شکنجه به صورت مداوم و جاری ادامه دارد. برخی از آمارها نشان می‌دهد که حدود ۱۲ تا ۱۴ هزار نوجوان و جوان از این منطقه روده شدند و به مکان دیگری انتقال پیدا کردند که تمام مدارک آن موجود است. تمام اقدام‌ها در راستای تغییر آرایش قومی و نژادی منطقه کشمیر صورت گرفته و حتی دیده شده که طیفی از افراد غیر کشمیری از هند به این منطقه انتقال داده شده‌اند. ماده ۳۷ که بر اساس آن غیر کشمیری‌ها اجازه خرید زمین و املاک در این منطقه را نداشتند توسط هند ملغی شده و افراد دیگر که قادر به خرید آن هستند در این منطقه حضور پیدا کردند که این اقدام دقیقاً برای تغییر

■ چشم‌انداز تحولات کشمیر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تنها راه حل مسئله کشمیر که کاملاً هم مشخص است تبعیت از قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل است. همه دنیا به جز هند این قطعنامه را قبول دارند و به‌نظم باید زمین‌لرزه‌ای همه‌پرسی در کشمیر با نظارت سازمان ملل فراهم شود. مردم کشمیر باید حق انتخاب آینده سیاسی خود را داشته باشند و نباید چیزی به آنها تحمیل شود.

به ۱۳ هزار زن و دختر کشمیری توسط نیروهای هندی تجاوز شده و جاری ادامه دارد. حدود ۱۲ تا ۱۴ هزار نوجوان و جوان نیز از این منطقه روده شدند که این اقدام‌ها در راستای تغییر آرایش قومی و نژادی منطقه کشمیر صورت گرفته است

■ موضع چین در مورد کشمیر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

چین در همان ابتدای امر یعنی پنجم آگوست به این قضیه واکنش نشان داد و با صادر کردن بیانیه‌ای ضمن محکوم کردن اقدام هند، هشدارهای لازم به دهلی را مخابره کرد تا این کشور به صورت محتاطانه در این مسیر گام بردارد. همچنین پس از اتخاذ موضع از سوی اسلام‌آباد، پکن تمام‌قد در کنار پاکستان ایستاد؛ چرا که آنها هم در این قضیه مشکلاتی دارند که خواهان حل و فصل آن هستند.

■ تحصن طرفداران مولانا فضل الرحمان (رهبر جمعیت علمای اسلامی پاکستان) ریشه در چه مساله‌ای دارد؟ آیا در خواست آنها برای استعفای عمران خان جنبه سیاسی دارد یا اینکه واقعاً خواهان مبارزه با فساد هستند؟

واقعیت این است که مولانا فضل‌الرحمان در انتخابات سال ۲۰۱۸ شکست خورد و برای حضور مجدد در عرصه سیاسی اقدام به تحصن و دست به فرارخوان هواداران خود برای تظاهرات در پاکستان زد. دولت صدای معترضان را شنیده و یک کمیته برای رسیدن به مطالبات اپوزیسیون تشکیل داده و در حال گفت‌وگو با آنهاست. امیدوارم این اقدام‌ها به نتیجه مثبت منتهی شده و مشکلات با مذاکرات حل و فصل شود.

این حزب همچنان دومین حزب پارلمان است و با کسب ۲۰.۸ درصد آراء (در مقایسه با ۱۶.۷ درصد در انتخابات پیشین) توانسته است ۱۲ کرسی بیش از گذشته به دست آورد. قدرت حزب چپ پودموس در پارلمان کاهش یافت. این حزب چپگرا که پیش از این ۱۴.۳ درصد از آراء را دهندگان را در اختیار داشت و ۴۲ کرسی از پارلمان اسپانیا را به خود اختصاص داده بود، ۷ کرسی را در پی انتخابات جدید دست داد و تنها ۱۲.۸ درصد کل آراء این انتخابات را به دست آورد. این نتایج بیش از پیش شطرنج سیاسی را در اسپانیا پیچیده کرد. بویژه آنکه با توجه به نتایج منتشر شده، حتی با وجود ائتلاف دو حزب اصلی چپگرای این کشور یعنی سوسیالیست‌ها و پودموس نیز امکان رسیدن به پیش شرط اولیه و ضروری برای تشکیل دولت یعنی داشتن دست کم ۱۷۶ کرسی در پارلمان محقق نخواهد شد. در یکی از آخرین تحلیل‌ها درباره آینده سیاسی این کشور سیمون هاتر، سردبیر صفحه انگلیسی روزنامه «ال پائیس» اسپانیا در گفتگو با یورونیوز، آینده‌ای کم‌سابقه را برای سیستم سیاسی این کشور پیش بینی کرد. به گفته او راست‌های افراطی و کس با داشتن ۵۲ کرسی، احتمالاً قدرت مانور قابل توجهی در پارلمان به دست می‌آورند.

آنها احتمالاً می‌توانند در کمیته رئیس پارلمان عضو داشته باشند و در صحن پارلمان سوال‌های بیشتری علیه دولت آینده اسپانیا طرح کنند و به این ترتیب نفوذ خود را گسترش دهند. او همچنین احتمال می‌دهد که برای اولین بار ائتلاف بی‌سابقه در سیستم سیاسی اسپانیا روی دهد؛ به این معنی که سوسیالیست‌ها برای پایان دادن به بن‌بست سیاسی موجود، با محافظه‌کاران حزب «مردم» وارد ائتلاف شوند؛ رویدادی که تاکنون در تاریخ اسپانیا دیده نشده بود.

خبر

طرح پیشنهادی سازمان ملل برای پایان دادن به ناآرامی‌ها در عراق

هیئت کمک‌رسانی سازمان ملل در عراق (یونامی) سه بسته پیشنهادی را برای مهار بحران اعتراضات فرآیندهای که از ابتدای اکتبر این کشور را درگیر کرده است، ارائه داد. این سه بسته پیشنهادی شامل تدابیر و اصلاحات «فوری»، «کوتاه‌مدت» و میان‌مدت از جانب دولت برای مهار کردن اعتراضات است. در طرح مذکور آمده است: «اقدامات فوری (کمتر از یک هفته) شامل آزادی تمامی تظاهرات کنندگان مسالمت‌جویی، که از یک اکتبر بازداشت شده‌اند، عدم پیگرد تظاهر کنندگان مسالمت‌جو، آغاز تحقیقات کامل در خصوص افراد بوده‌شده، شناسایی هویت عامل این ریاض‌ها، تسریع در روند شناسایی و محاکمه مسئولانی که تظاهر کنندگان را هدف قرار داده‌اند، می‌شود.»

همچنین در یکی از بندهای این بسته فوری، سازمان ملل از کشورهای منطقه و جهان خواسته شده است که به

ترکیه استرداد زندانی‌های داعش را آغاز کرد

شبکه تلویزیونی «تی آر تی هابر» ترکیه گزارش کرد، مقام‌های ترکیه روند استرداد داعشی‌های زندانی در این کشور را آغاز کرده‌اند. این موضوع بعد از آن اعلام می‌شود که اخیراً وزیر کشور ترکیه هشدار داد، آنکارا این روند استرداد زندانیان داعشی را حتی اگر که شهر وندی آنها توسط کشورهای متبوع آنها لغو شده باشد، انجام خواهد داد. وزارت کشور ترکیه امروز از اقدامات برای استرداد هفت تروریست با تابعیت آلمانی و نیز اخراج یک تروریست آمریکایی عضو داعش خبر داد و افزود، هفت تروریست آلمانی روز پنج‌شنبه مسترد خواهند شد و روال قانونی استرداد تروریست آمریکایی نیز در حال تکمیل شدن است. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه روز جمعه گفته است، بالغ بر ۱۲۰ تن از شبه‌نظامیان گروه تروریستی داعش در زندانهای ترکیه به سر می‌برند و ترکیه تعداد ۲۸۷ تن از این زندانیان را در سوریه دستگیر کرده است.

رئیس جمهوری بولیوی از قدرت کناره‌گیری کرد

«وو مورالس»، رئیس جمهوری بولیوی پس از گذشت سه هفته از بحران سیاسی در این کشور از سمت خود استعفا کرد. مورالس تأکید کرد شرایط حاضر در بولیوی «کودتاییه دولت» است. آوارو گارسیا لینرا، معاون رئیس جمهوری بولیوی نیز ضمن کناره‌گیری از سمت خود اعلام کرد که «کودتا» رخ داده است. ارتش بولیوی روز یکشنبه همزمان با تشدید بحران سیاسی در این کشور از مورالس خواسته بود تا از سمت خود کناره‌گیری کند. درخواست ارتش تنها چند ساعت پس از آن اعلام شد که او مورالس را بر گزار کرد. در انتخابات ریاست جمهوری خبر داد. به گزارش یورونیوز، کارلوس مسلا، رقیب اصلی مورالس در واکنش به تصمیم رئیس جمهوری بولیوی برای برگزاری دوباره انتخابات ریاست جمهوری از او خواسته بود تا ضمن کناره‌گیری از سمتش در انتخابات آینده نامزد نشود. ویلیامز کالیمان فرمانده ارتش

در خواست خانواده‌های زندانیان اردنی در عربستان، از شاه سعودی

خانواده‌های زندانیان اردنی در عربستان سعودی، نامه‌ای خطاب به شاه این کشور نوشتند. این نامه خانواده‌های اردنی به شاه سعودی در حالی به وزارت خارجه اردن تحویل داده شده که عربستان از حدود ۹ ماه پیش بازداشت اتباع خارجی مقیم این کشور به ویژه اردنی‌ها و فلسطینیان را بدون هیچ اتهام رسمی، افزایش داده است. خانواده‌های زندانیان اردنی در نامه خود با اشاره به اینکه این افراد در طول سال‌های گذشته به عربستان خدمت کرده‌اند، زندانیان اردنی و فلسطینی در عربستان به ۲۰ نفر می‌رسد، از شاه سعودی خواسته شده این زندانیان را عفو کند تا به آغوش خانواده‌هایشان بازگردند. «محمد الخضری»، نماینده جنبش حماس در عربستان سعودی از جمله زندانیانی است که از دو دهه قبل در زندان به سر می‌برد.

